דרך מצותיך — מצות נטילת ידים לסעודה

מצות נט"י לסעודה והיא מד"ס: וכתב הרמב"ם ז"ל כל הנוטל ידיו צריך ליזהר בד' דברים, במים עצמן שלא יהיו פסולין, ובשיעור שיהי' בהן רביעית לכל שתי הידים (א"ח ק"ס), ובכלי שיהיו המים שנוטלין בהם בכלי, ובנוטל שיהיו המים באים מכח נותן (קנ"ט) ובש"ע כ' רמ"א להחמיר כר' יוסי ספ"ק דידים דבעי' כח גברא וכ"ה בזהר עקב: והענין כי אוכל הוא גימ' אל הוי' שהוא נשמת היצירה והנה אכילה בגימ' אדני שהוא בעשי' וכשז"א דעשי' עולה לקבל שפע מיצירה זהו ענין קבלת האוכל ועלייתו הוא ע"י שם מ"ב כנודע שעל ידו כל ההעלאות ובחי' מ"ב הם ג' הידות יד הגדולה יד הרמה יד החזקה. והנה מן סופי האצבעות דהיינו מן הצפרני' יונקים החיצונים וצריך לרחוץ אותם במימי החסדים להסיר היניקה מהם ולכן צ"ל נתינת המים מכח אדם שהוא שם מ"ה השולט ביצי' כנודע דז"א מקנן [ביצי'] שממנו נמשך המים לעשי' להסיר יניקת החיצוני' כדי שיקבל ז"א דעשי' אח"כ את האוכל להשפיע בעולם העשי':

וביאור הענין יש להקדים מ"ש באוצ"ח דע"ב ע"ג בענין איברי היד שהושמו באופן שיהיו לפעמי' נשפלין ולפעמים נגבהין כי בחי' אור המוחי' דאו"א המלובשים בהם בוקעים ויוצאים מסופי האצבעות מקום התחלת גידול הצפורן ומתלבשי' ברגלי' שהם נה"י דז"א, והצפורנים הם קליפה קדושה עומדים שם כדי להגן מיניקת החיצוני' ביותר מכפי הצורך אך כשהצפורן עודף על האצבע אזי ממנו יניקת החיצוני' ופעולת רחיצת ידים להרחיק הקליפות מקצות האצבעות וצפרנים וכדי שלא יחזרו הקליפות להתאחז באור היוצא מהם צריך להגביהם כלפי ג"ר הנק' קדש כדאי' בגמ' סוטה ואז אור היוצא מהם נכלל במוחי' וגם נעשה חו"ב דלאה, וכענין נ"כ ע"ש ד"פ: והענין יובן בביאור ענין ידים למעלה מהו והלא אין לו דמות הגוף, אך הנה עד"מ באדם הידים מזג חיותם מהנפש הוא באופן שאין בכחם אלא לפעול פעולת העשייה בפועל ממש דהיינו לצייר ולבנות או ליתן צדקה וחסד לעני ופעולה זו המשכה היא אבל כבר נתגשמה ההמשכה מן החסד שבלב שהוא רוחני לעשות דבר פלוני או ליתן מעות לעני פלוני וכדומה וכמו שכלי החסד עצמו הוא הגבלת אור האהבה לעשות חסד כן יושפל כלי החסד שבלב עוד להיות בפעולה גשמיות באבר היד, ועפ"ז יובן למעלה במדת מל' דאצי' שמדת חסדו של הקב"ה המלובש במדת מל' הוא כל עיקר מקור חיות העולמות כח הפועל בנפעל כמ"ש כי אמרתי עולם חסד יבנה (תלים פ"ט ג') אך לפי אופן הנפעל כן ישתלשל אור מדה זו בכלים מכלים שונים וא"כ עולם העשי' ובפרט גלגל המזלות ששופע דצח"מ הגשמי מאד הרי א"א לומר שנלקח חיות שר שבגלגל מכלי החסד שבמל' דאצילות הראשון שהרי אין לו ערוך כלל לאור וחיות העליונה הבא ומאיר מחסדו ית' אלא שנלקח מבחי' דרועא ימינא דקודב"ה שהוא עד"מ חיות אבר היד שפעולת החסד על ידו פעולה גשמיות לגבי כלי החסד שבלב והיינו מ"ש בע"ח שכלי החיצון דאצי' מתלבש להיות נשמה לעשי' והוא בחי' יד כלי החיצון של החסד כמ"ש ידי יסדה ארץ וימיני טפחה שמים (ישעי' מ"ח י"ג) וביצי' שהוא רוחני יותר מתלבש כלי האמצעי ובבריאה כלי הפנימי כמו החסד שבלב עצמו שנעלה יותר מפעולת החסד שביד כנ"ל, והנה ענין ה' אצבעות שביד הם בחי' ה"ג המחלקים ומפרידים את כח פעולת העשי' שבעצם היד כדי שיהי' פעולת דבר פרטי כמו ציור וכתיבה או נתינה לזולתו שאם לא האצבעות אע"פ שכל כח הפעולה היה ביד בשלימות אבל לא הי' שום נפעל ממנה בפרטות כי כח היד אחד הוא והאצבעות הם הגורמים התחלקות לפרטי' שונים וכענין הידוע בהבל הדבור שמתחלק ע"י ה' מוצאות שהם ג"כ ה"ג המפרידות ההבל ובלעדם הי' הבל א' פשוט ולא הי' התחלקות צירופי האותיות והנה אע"פ שהם בחי' ה"ג עכ"ז הם לתועלת המקבל שאילו הי' קול פשוט לא הי' המקבל שומע השכל אלא דוקא ע"י פירור השפע לחלקים דקים באותיות ותיבות כפי כחו וכעד"ז פירור שפע היד ע"י האצבעות כדי שיוכל המקבל לקבל מבחי' ידים העליונים שהם

כללות כח החסד להוות מאין ליש בעשי' מציאות השרים שהוא בחי' נפש היסודות ויתפרדו ויתחלקו שפע הפועל בנפעל פרטי שהוא ע"י האצבעות וכמ"ש אצבע אלקים היא כו' (שמות ח' ט"ו), וזהו ענין מארז"ל אברהם שיצא ממנו ישמעאל (פסחים כ"ו א') פי' התהוות שר של ישמעאל שהוא גלגל המזלות של ארץ ישמעאל דצח"מ גשמי איך יומשך מן החסד דאצי' אלא שהוא ע"י אברהם דרועא ימינא דקוב"ה כלי השלישי דחסד דאצי' שמתלבש בעשי' לפעול העשי' גשמיות שיתהוה שר של ישמעאל ועד"ז מדרועא שמאלא שהוא בחי' יצחק יצא שר של עשו והוא מש"ש באוצ"ח דע"ב ע"ד בענין הצפרנים שהם למגן ולמחסה מן הקליפות והחיצונים שלא ינקו יותר מן הצריך להם כי בהכרח משם יניקתם אלא הכוונה שלא ינקו יותר מדאי וענין היניקה המוכרחת הוא כנ"ל בהתהוות השרים משפע אלהותו ית', והנה הגם שהצפרנים הם שמירה כנ"ל זהו חלק מהצפורן שכנגד האצבע שיש בו טיפת דם שהוא בחי' מותרות מן הדם שהוא הנפש הרוחני' שבאצבע ונעשו לאחדים והיו לבשר אחד והם היו לבושי אדה"ר בג"ע לשומרו מהחיצוני' אבל מה שעודף מן הצפרנים ויוצא לחוץ מן הבשר שכנגד האצבע זה צריך לחתוך אותם כי משם נתלים החיצונים ויונקים בתכלית ביתר שאת מן אחיזתם בשערות לפי שהשערות הם מותרי מוחי' ומעולים יותר מהם שהם מותרי חו"ג כי אור המוחי' נעלה הרבה עד שגם במותריהם יש יתרון כו' ולכן החמירו רז"ל בענין החציצה שם יותר כמ"ש בא"ח סי' קס"א שצואה שתחת הצפורן שלא כנגד הבשר חוצץ וכנגד הבשר אינו חוצץ לפי שמשם התגברות החיצונים בבחי' יש ודבר יותר לחוץ בפני הקדושה האלהית, ועתה יובן ענין נט"י שגזרו חכמי ישראל בהיות כי כל גזירה מי"ח דבר נז' בגמ' זמנה מתי נגזרה ונז' הזמן כשפשטה מלכות פלוני' כו' והענין כי דבר זה תלוי בזמן דוקא שבאותו הזמן השיגו חכמי ישראל עיני העדה שהם מרכבה לחב"ד שבמל' דאצילות שהיא החכ' שבהנהגת המלוכה בבי"ע, שפשטה המלכות הרשעה ונתגברה יניקת החיצוני' מסופי האצבעות למעלה שמשם ניתן להם שיעור וקצבה ליניקתם כנ"ל והם חטפו ביותר ונתגברו אז, ע"כ גזרו מצות נט"י ברביעית מים כי מ' סאה לטהרת טומאה דאורייתא שהם בחי' קליפות הטמאות אבל ידים הם ביצי' והם שניות לטומאה מד"ס בהתחברות קליפות העשי' שהם בחי' ראשון לטומאה לינק מהם ולכן ע"י רביעית מים המשיכו איזו תיקון ממקור החכמה דאצי' עליהם ע"י שפיכה זו כי המים אין להם גוון והוא להיות כי יש בהם בחי' אין שהוא ההעלם וההיולי שאינו תופס גוון אלא יכול לעשות ממנו לכל אופן שירצה כו', ע"כ עיקר נט"י הוא עד קשרי האצבעות לשיטת הרא"ש ורוב הפוסקים וכ"ה בר"מ פ' עקב כי עיקר יניקתם מן האצבעות מקום בקיעת ההארה מסופי האצבעות וזה צריך לטהר וכל י"ד פרקי היד בכלל ולהרי"ף ור"ח ורשב"א צריך לטהר גם פיסת היד לפי שבכללות היד הנחלק לג' פרקין הם פרק א' בחי' פרק עליון חב"ד ומכיון שנתפשט איזו יניקה מראשיתה צריך לטהר כולו, והנה מים ראשונים הם בחי' מ"ן ובחי' גבו' לדחות החיצוני' ומים שניים שמטהרים הראשונים הם בחי' מ"ד, והנה האדם הוא מכללות כל העולמות כנודע ואכילתו לחם הוא עת מלחמה שעש"ז נק' לחם ל' מלחמה כמ"ש בשירת דבורה אז לחם שערים כו' (שופטי' ה' ח') לפי שהמאכל נשפע מגלגל המזלות ומעורב טו"ר ויש ביד האדם אם להגביר הטוב כשיאכלנו לש"ש ואזי יתהפך לטוב גם הרע ויהי' לו מזה נקודת הלב בתפלה באמרו אחד ואהבת ואם להיפך ח"ו יתגשם מאד ויביאנו לתאוות רעות כמ"ש וישמן כו' ויבעט כו' (דברים ל"ב ט"ו) וכמו"כ למעלה לחם העליון שהקב"ה יושב וזן את כל העולם כולו ומזון עיקרו ביצי' ש' אל הוי' המחי' עולם היצי' כנ"ל ושם הוא טו"ר מעורב ע"כ צריך אז לרחוץ הידים המקבלים האוכל ולדחות החיצוני' כדי שלא יטמאו האוכל ושפע היניקה הנ"ל וכשהאדם עושה כן אז יכול לנצח המלחמה ולהפך המאכל לטוב וככה יהי' למעלה בשרש' בז"א דעשי' בקבלתו שפע היצי' ע"י ידיו כנ"ל ולכן צ"ל המים מן כלי דוקא כי המים אין להם גוון והוא ענין המשכת אא"ס שמלובש בחכמה שאין לו גוון מגווני הי"ס כי לאו מכל אינון מדות איהו כלל, ולכן א"א להתמשך אלא ע"י התלבשותו בכלים דוקא שהכלים מגבילים האורות שיהיו מושגים ולכן נפסלים המים במלאכה ושינוי מראה כי אז אינן רומזים למים העליונים שאין להם גוון כנ"ל: